

3.7 Metodický blok č. 7 (Doplňkový tematický blok IV – Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků domovů mládeže a zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy) – počet hodin 16 hodin distanční a 8 hodin prezenční

V souladu s obsahem vzdělávání v rámci projektu Kompetence leadera úspěšné školy je žádoucí, aby lektor splňoval kvalifikační předpoklady, tzv. „Standard lektora“. Tento standard má definovaný každý vzdělávací modul v rámci projektu. Standard lektora pro doplňkový tematický blok IV – Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků domovů mládeže a zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy (dále DTB IV) je dostupný na <http://www.klus.upol.cz/2020/09/05/standardy-lektora/>.

V rámci příprav a plánování každé vzdělávací hodiny prezenční části vzdělávacího modulového programu DTB IV je nutné stanovit si:

- vzdělávací cíle;
- zvolit vhodné vyučovací metody a organizační formy.

Je nutné zvolit takový repertoár výukových metod a forem, které povedou k dosažení stanovených cílů. Dbáme na aktivní zapojení účastníků, střídání metod a forem. Využíváme především aktivizační a komplexní metody výuky. Pro jednotlivé aktivity uvádíme přibližný časový rozsah.

Nezapomeňme připravit pomůcky ve formě studijních textů, zdroje informací, důležité odkazy, pracovní listy, příklady, videa, obrázky. Rovněž pracujeme s příklady dobré praxe, které jsou také součástí distančních textů.

V posledních fázích přípravy volíme způsob hodnocení výkonů účastníků kurzu. Využijeme formulované výukové cíle, které zpětně ověřujeme. Kombinujeme písemné zkoušení na závěr s průběžným ověřováním pomocí předem připravených otázek, zadáváme úkoly k vypracování.

Je vytvořena baterie testů a jejich řešení – viz výukové materiály (digitální forma, tj. v e-learningovém systému [LMS UNIFOR](https://unifor.upol.cz/pedagogicka/); přihlašovací odkaz: <https://unifor.upol.cz/pedagogicka/>; uživatelské jméno: esfklus; heslo: esfklus2019).

Posledním krokem při plánování je reflexe účastníků kurzu a sebereflexe lektora. Děje se až po skončení hodiny. Pro sebereflexi lze využít techniku kladení otázek:

- zda učební činnosti byly vybrány vhodně;
- co dělalo účastníkům největší obtíže;
- zda byl výklad srozumitelný;
- co se podařilo, co se nepodařilo.

Pro zhodnocení reakcí účastníků na konci kurzu je možné využít evaluační dotazník, ale také rozhovor nebo anketu.

Před realizací modulu je vždy nutné aktualizovat učivo vzhledem k aktuálním právním předpisům.

Jednou z možných forem realizace prezenčního studia je workshop, kdy lektor připraví program tak, aby prostřednictvím různých technik ([brainstorming](#), [priorizace](#), [mentální mapy](#), [zpětná vazba](#), aj.) účastníci s využitím vlastních zkušeností a znalostí došli k výstupu, který je pro ně užitečný a využitelný v jejich další práci, praxi. Lektor je při tom většinou v roli [moderátora](#), [facilitátora](#). Výstup workshopu se formuluje díky předem danému tématu a cíli workshopu.

Workshop není vhodný pro úplné začátečníky, ale slouží pro další vzdělávání a prohlubování znalostí. V průběhu workshopu není představována [teorie](#) – předpokládá se, že každý účastník má určitý teoretický základ (podmínkou účasti je absolvování distanční části vzdělávacího modulového programu DTB IV, která předchází prezenční části) a je schopen s ním ostatní seznámit. Díky [interaktivním](#) formám

spolupráce mezi účastníky tohoto typu vzdělávání dochází k tomu, že si lidé odnášejí více podnětů pro své další praktické působení.

Učivo DTB IV obsahuje následující výukové materiály:

- prezentace v Microsoft PowerPoint (odkazy dostupné v příloze 5.7);
- distanční výukové materiály zavěšené v LMS UNIFOR (<https://unifor.upol.cz/pedagogicka/>);
- baterie testů a jejich řešení přístupné v LMS UNIFOR (odkazy dostupné v příloze 5.7);
- příklady dobré praxe;
- seznam doporučené literatury.

Seznam prezentací v Microsoft PowerPoint prezenční části vzdělávacího modulového programu v rozsahu 8 hodin:

- Prevence umísťování dětí a žáků do zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy
- Podpora ambulantní služby za účelem vyšší míry prevence
- Zavádění postupů vedoucích k pouze krátkodobému pobytu dětí a žáků s rizikovým chováním v internátních nebo celodenních střediscích výchovné péče
- Zavádění intenzivní terapeutické práce s dítětem a žákem a podporování intenzivní práce s rodinou v době, kdy je dítě/žák krátkodobě mimo rodinu
- Vymezení a způsoby řešení problémů, které musejí vedoucí pedagogičtí pracovníci řešit při výchovné a vzdělávací činnosti v domovech mládeže a zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy
- Pochopení a vytváření podmínek pro efektivní způsoby vedení domovů mládeže a zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy

Odkaz k prezentacím je dostupný v příloze 5.7.

Seznam distančních výukových materiálů pro distanční část DTB IV v rozsahu 16 hodin:

- Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků institucí poskytujících zájmové vzdělávání
- Podpora ambulantní služby za účelem vyšší míry prevence
- Zavádění postupů k celorepublikovému snížení procenta terciární a částečně sekundární prevence a upřednostňování prevence primární
- Zavádění postupů vedoucích k pouze krátkodobému pobytu dětí a žáků s rizikovým chováním v internátních nebo celodenních střediscích výchovné péče
- Zavádění intenzivní terapeutické práce s dítětem a žákem a podporování intenzivní práce s rodinou v době, kdy je dítě/žák krátkodobě mimo rodinu
- Vymezení a způsoby řešení problémů při výchovně vzdělávací činnosti v zařízeních pro výkon ústavní či ochranné výchovy (v domovech mládeže)
- Pochopení a vytváření podmínek pro efektivní způsoby vedení domovů mládeže a zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy

Prezenční část programu je koncipována jako jednodenní workshop.

Cíle prezenční části vzdělávacího modulového programu Doplňkový tematický blok IV – Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků domovů mládeže a zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy:

- Seznámit se systémem péče o ohrožené děti, včetně základního legislativního rámce.
- Dát elementární přehled v oblasti preventivně výchovné péče.
- Představit zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy.
- Ukázat moderní trendy práce s dětmi umístěnými dočasně mimo rodinu i možnosti práce s rodinou.
- Vybavit účastníky základními znalosti z oblasti managementu, ukázat specifika manažerského vedení týmu v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

Další cíle prezenční části vzdělávacího modulového programu DTB IV:

- Prohloubit znalosti získané v distanční části vzdělávání.
- Vysvětlit danou problematiku na konkrétních situacích a příkladech z praxe.
- Využít aktivity účastníků a věnovat pozornost aktuálním otázkám tématu (např. změny v legislativě, sporná a diskutabilní řešení situací apod.).
- Poskytnout prostor pro navázání neformálních kontaktů (možnost pro pozdější využití při výměně zkušeností atd.).

Informace k lektorskému zabezpečení prezenční části vzdělávacího modulového programu Doplnkový tematický blok IV – Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků domovů mládeže a zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy:

- lektor má vedoucí roli ve vedení workshopu, avšak nepotírá aktivitu účastníků, naopak je motivuje k účasti v diskusi a výměně názorů, ke sdílení svých zkušeností z praxe. Preferuje přístup kouče, jenž je postaven na vytvoření atmosféry důvěry a na aktivním zapojení účastníků, kteří se stávají spoluvůrci programu.

Požadavky na kompetence lektora:

- znalost pedagogického prostředí a praktické zkušenosti z dané oblasti;
- jistá míra komunikačních dovedností – schopnost umět vysvětlit nové pojmy, dané téma vzhledem k cílové skupině;
- určitá míra flexibility, schopnost přiměřeně reagovat tady a teď na poptávku a naladění skupiny, dotazy, případně nesouhlasné stanovisko účastníků;
- organizační zdatnost – hospodaření s časem (timing workshopu).

Lektor preferuje interaktivní vedení workshopu před akademickým stylem.

Powerpointová prezentace je pouze podporou pro lektora a je možné ji využít v návaznosti na témata, která budou účastníci v ohlédnutí za distančním studiem zmiňovat.

Lektor využívá Standardu lektora DTB IV (<http://www.klus.upol.cz/2020/09/05/standardy-lektora/>).

Pomůcky:

- flipchart, notebook, dataprojektor, fixy, psací potřeby, volné listy papíru A4, pracovní list (Moje reklama), materiály k powerpointové prezentaci

3.7.1 BLOK č. 1 (Prevence umístování dětí a žáků do zařízení pro výkon ústavní výchovy)

Cíle bloku č. 1:

- Identifikovat hlavní cíle projektu a vzdělávacího modulového programu.

Rozsah:

- 2 hodiny (2 x 45 min.)

Obsah bloku (aktivity, úkoly, průběh):

Úvodní část:

- zahájení prezenční části lektorem – motivační úvod;
- představení lektora (včetně případných dotazů účastníků);
- představení projektu (včetně případných dotazů účastníků);
- představení vzdělávacího modulového programu DTB IV (včetně případných dotazů účastníků);
- nastavení harmonogramu workshopu.

1. téma

Výklad:

Lektor zahájí další hodinu přednáškou a ve výkladu se opírá o slidy 2–13 (viz obr. č. 3.7.1.1–3.7.1.12). Výklad doplňuje 2–3 příklady z praxe, které ukazují různé důvody umístění dětí do ústavní výchovy.

Důležité zásady, které vycházejí z Úmluvy o právech dítěte:

- Dítě má nárok na zvláštní pomoc.
- Rodina jako základní jednotka společnosti musí mít nárok na potřebnou ochranu a takovou pomoc, aby mohla beze zbytku plnit svou úlohu.
- V zájmu harmonického rozvoje osobnosti by mělo dítě vyrůstat v rodinném prostředí a v atmosféře štěstí, lásky a porozumění.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.1: Slide č. 2 (zdroj: Dalibor Křepský)

Principy aktivit směřujících k ochraně dětí:

- Dítě musí být středem pozornosti.
- Problémy v rodině by se měly řešit zejména v ní samé.
- Pomoc by měla přicházet za dítětem z rodiny, z venku by měla přijít až v krajních případech.
- Za dítě jsou odpovědni především rodiče.
- Důraz na prevenci problémů a včasnou intervenci.
- Přístupy posilující a podporující rodiče v jejich roli.
- Efektivní využití pobytových zařízení pro děti.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.2: Slide č. 3 (zdroj: Dalibor Křepský)

Zanedbávání péče:

- Zanedbávání výživy.
- Zanedbávání ošacení.
- Bezdomovectví.
- Zanedbávání zdravotní péče.
- Zanedbávání vzdělání a přístupu k němu.
- Neadekvátní dohled.
- Zanedbávání ochrany dítěte před nebezpečím z okolí.
- Zanedbávání emoční – neadekvátní podpora a přijetí dítěte.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.3: Slide č. 4 (zdroj: Dalibor Křepský)

Druhy rodičů, kteří neplní své poslání:

- Rodiče, kteří se **neumí** postarat o své děti – chybí jim rodičovské kompetence a rodičovská kapacita, děti s poruchami chování, děti s potřebou vysoké míry podpory z důvodu postižení nebo psychiatrického onemocnění.
- Rodiče, kteří se **nemohou** o děti starat. Většinou rodiče s vážným zdravotním hendikepem.
- Rodiče, kteří se **nechtějí** o děti starat.

Skupiny nemají pevné hranice a mohou se prolínat.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.4: Slide č. 5 (zdroj: Dalibor Křepský)

Sanace rodiny

Nezastupitelná role sociálních pracovníků, školy, mateřské školy, pediatra, sousedů, příbuzných, trenérů apod. při monitoringu ohrožených rodin a dětí v nich.

Zvýšená statečnost těchto osob, zvýšená statečnost sociálních pracovníků i soudců. Většinou to přináší problémy.

Včasná intervence = eliminace problémů v budoucnosti, zamezení poškození vývoje dítěte = prevence umístění dítěte do ústavní péče.

(Speciální školení pedagogů na odhalování krizí ve vývoji dětí?)

Ontarijský index zanedbávání péče.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.5: Slide č. 6 (zdroj: Dalibor Křepský)

Práce s motivací ohrožených rodin:

1. Rodina zcela nemotivovaná, nehodnotí se jako problematická, nevnímá ohrožení. Práce dosti komplikovaná.
2. Rodina nemotivovaná, nehodnotí se jako problematická, cítí se ale ohrožená zvnějšku.
3. Rodina je nemotivovaná, i když svou situaci hodnotí jako problematickou, rezignuje na změny.
4. Rodina deklaruje svoji motivovanost, hodnotí se jako problematická, vnímá ohrožení, ale je pasivní.
5. Rodina motivovaná, činí kroky pozitivní změně.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/000814

Obr. č. 3.7.1.6: Slide č. 7 (zdroj: Dalibor Křepský)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zásady sanace rodiny:

- Mobilizace vůle rodičů udělat změny v životě.
- Koordinace, vyhodnocování, plánování, stanovení cílů, změny.
- Multidisciplinární spolupráce.
- Partnerský a kooperující přístup k rodině.
- Minimalizace bariér – časových, místních, psychologických, zdravotních apod.
- Intenzita.
- Dlouhodobost.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.7: Slide č. 8 (zdroj: Dalibor Křepský)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Služby sociální prevence:

Kdyby vždy a za všech okolností fungovala sociální prevence, není třeba řešit ohrožené děti a sanovat rodinu.

SSP patří mezi sociální služby podle zákona 108/2006 Sb. Poskytují je obce, kraje, neziskové organizace a MPSV ČR.

SSP se snaží zamezit generování dysfunkčních rodin a ohrožených dětí (krizové situace, životní návyky, způsob života, sociálně znevýhodněné prostředí, ohrožení práv, trestná činnost).

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.8: Slide č. 9 (zdroj: Dalibor Křepský)

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Služby sociální prevence směrem k dětem:

- raná péče,
- telefonická krizová pomoc,
- azylové domy,
- domy na půli cesty,
- nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,
- intervenční centra,
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi,
- terénní programy.

Základní činností při poskytování všech druhů sociálních služeb je sociální poradenství.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.9: Slide č. 10 (zdroj: Dalibor Křepský)

Slabá místa v systému práce s ohroženými rodinami:

- Rozpad rodin, nezvládnání krizových situací, neosvojení si rodičovských kompetencí.
- Složité vztahy v rodině – noví partneři, nové rodiny, noví sourozenci.
- Domácí násilí.
- Reprodukce nepříznivé rodičovské kapacity, děti se nemají od koho učit rodičovským kompetencím.
- Nedůvěra rodičů vůči institucím.
- Fluktuace pracovníků sociálních služeb.
- Nízká motivace rodičů.
- Pozdní identifikace problému.
- Schází prevence a včasná intervence.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.10: Slide č. 11 (zdroj: Dalibor Křepský)

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi:

SAS jsou terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované rodině s dítěte, u kterého existují rizika ohrožení jeho vývoje a kdy rodiče nejsou schopni tato rizika eliminovat.

Činnosti:

- výchovné, vzdělávací a aktivizační,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- sociálně terapeutické,
- pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.11: Slide č. 12 (zdroj: Dalibor Křepský)

Výchovné, vzdělávací a aktivizační SAS:

- pracovně výchovná činnost s dětmi,
- pracovně výchovná činnost s dospělými, např. podpora a nácvik rodičovského chování včetně vedení hospodaření a udržování domácnosti, podpora a nácvik sociálních kompetencí v jednáních na úřadech, školách apod.
- nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností dítěte,
- zajištění podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.12: Slide č. 13 (zdroj: Dalibor Křepský)

Diskuse:

Následují otázky k diskusi dle slidu č. 25 (viz obr. č. 3.7.1.13):

Otázky k diskuzi:

1. Jaká je pravděpodobnost, že dítě z opakovaně sanované rodiny se integruje plnohodnotně do společnosti?
2. Myslíte si, že dítě, které se po odchodu z DD dostane do kolize se zákonem, by se v opakovaně sanované rodině trestné činnosti nedopustilo?
3. Kde je hranice práva dětí na svou rodinu a právem dítěte na vzdělání a všestranný rozvoj?
4. Jaká je pravděpodobnost, že dítě z opakovaně sanované rodiny dokončí nějaký stupeň vzdělání? (vyučení, SŠ, VOŠ, VŠ)

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.1.13: Slide č. 25 (zdroj: Dalibor Křepský)

Aktivita/diskuse:

V závěru bloku sdělí lektor účastníkům, že budou pracovat ve skupinách po 2–3. Ve skupině budou vést diskusi na téma: „Pro a proti ústavní výchovy“. Lektor dá účastníkům cca 5 minut na diskusi ve skupinách, myšlenky si rovněž mohou zapsat na papír; pak následuje sdílení názorů s ostatními skupinami. Nakonec účastníci spolu s lektorem shrnou pro a proti ústavní výchovy.

Náměty pro zpětnou vazbu lektora:

Lektor může pro zpětnou vazbu využít jednak evaluační dotazník (v tištěné či elektronické podobě), jednak formu kladení dotazů.

Příklady položek pro zpětnou vazbu:

- Jste dostatečně připraveni a vybaveni příslušnými kompetencemi k jednání s rodiči dětí, tzn. kupříkladu s rodiči selhávajícími ve svých základních rodičovských kompetencích?
- Bylo prezentované téma pro vás přínosné?
- Byli jste spokojeni s obsahem bloku?
- Byl výklad srozumitelný?
- Byly aktivity zvoleny vhodně?
- Co vám v průběhu bloku činilo největší potíže?
- Co se v průběhu bloku podařilo/nepodařilo?
- Co byste se chtěli dozvědět?
- Splnil blok vaše očekávání?
- Co jste očekávali od lektora?
- Splnil lektor vaše očekávání?

Další doporučení ke zpětné vazbě:

- Účastníkům dopřejte dostatek času a prostoru k diskusi a kladení otázek.
- Účastníkům pozorně naslouchejte, abyste pochopili význam kladených otázek a nedošlo k nedorozumění.
- Pokud ve skupině postřehnete, že je o dané téma zájem, rozvíjejte jej v diskusi.
- Vyzvěte účastníky k dalším námětům nebo postřehům ke zlepšení.
- Za zpětnou vazbu poděkujte.

Prostor pro poznámky lektora:

.....

.....

.....

.....

.....

3.7.2 BLOK č. 2 (Podpora ambulantní služby za účelem vyšší míry prevence; Zavádění postupů vedoucích k minimalizaci délky pobytu dětí a žáků v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy; Zavádění postupů vedoucích k pouze krátkodobému pobytu dětí a žáků s rizikovým chováním v internátních nebo celodenních SVP)

Cíle bloku č. 2:

- Zdůraznit význam prevence na školách coby základní metody i prostředku „boje“ proti rizikovému chování žáků.
- Představit systém služeb v oblasti prevence rizikového chování.
- Sdílet zkušenosti účastníků se systémem preventivních opatření na konkrétních typech škol.
- Vytvořit přehled míst, kde působí střediska výchovné péče.

Rozsah:

- 2 hodiny (2 x 45 min.)

Obsah bloku (aktivity, úkoly, průběh):

Výklad.

Lektor pokračuje a navazuje na předchozí téma prostřednictvím powerpointové prezentace (viz obr. č. 3.7.2.1–3.7.2.6).

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Výchovné, vzdělávací a aktivizační SAS:

- pracovně výchovná činnost s dětmi;
- pracovně výchovná činnost s dospělými, např. podpora a nácvik rodičovského chování včetně vedení hospodaření a udržování domácnosti, podpora a nácvik sociálních kompetencí v jednáních na úřadech, školách apod.;
- nácvik a upevňování motorických, psychických a sociálních schopností a dovedností dítěte;
- zajištění podmínek pro společensky přijatelné volnočasové aktivity.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.2.1: Slide č. 13 (zdroj: Dalibor Křepský)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

SAS – zprostředkování kontaktu se společenským prostředím:

- doprovázení dětí do škol, k lékaři, na zájmové aktivity a doprovázení zpět.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.2.2: Slide č. 14 (zdroj: Dalibor Křepský)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

SAS – sociálně terapeutické činnosti:

- socioterapeutické činnosti, jejichž poskytování vede k rozvoji nebo udržení osobních a sociálních schopností a dovedností podporujících začleňování osob.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.2.3.: Slide č. 15 (zdroj: Dalibor Křepský)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

SAS – pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání záležitostí:

- pomoc při vyřizování běžných záležitostí;
- pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s rodinou a pomoc a podpora při dalších aktivitách podporujících sociální začleňování osob.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.2.4.: Slide č. 16 (zdroj: Dalibor Křepský)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež:

- základní činnosti při poskytování sociálních služeb v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež se zajišťují v rozsahu se SAS.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.2.5: Slide č. 17 (zdroj: Dalibor Křepský)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP):

- poskytují ochranu a pomoc dítěti, které se ocitlo bez jakékoliv péče nebo je ohrožen jeho život nebo příznivý vývoj; anebo se dítě ocitlo bez péče přiměřené věku, jde-li o dítě týrané či zneužívané;
- ochrana a pomoc spočívá v uspokojování základních životních potřeb včetně ubytování, zajištění zdravotnické péče, psychologických služeb a jiné obdobné péče.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.2.6: Slide č. 18 (zdroj: Dalibor Křepský)

Lektor zdůrazňuje limity (slabiny) v práci s rodinou. V komunikaci s účastníky využívá diskusi, uvádí příklady z praxe.

Aktivita/diskuse:

Otázky lektora

- Jak získat rodinu pro spolupráci?
- Co brání spolupráci s rodinou?
- Jaké faktory brání rodině ve spolupráci s orgány péče o dítě nebo se zařízením pro výkon ústavní výchovy?
- Čím spolupráci s rodinou můžeme podpořit, co rodinu ve spolupráci kladně stimuluje?
- Uveďte příklady dobré praxe spolupráce (komunikace) školy či školského zařízení s rodiči žáka (např. jak probíhají třídní schůzky, informování rodičů atd.).

Sdílení názorů a poznatků účastníků uzavírá tematický okruh a zároveň vytváří prostor pro další tematický blok, který je zaměřen na prevenci rizikového chování přímo na školách.

Výklad:

Zpočátku teoretický výklad lektora na téma vysvětlení pojmu prevence (prevence na základní škole).

Výklad je doplněn otázkami stimulujícími diskusi a sdílení příkladů z praxe účastníků:

- Jaká konkrétní preventivní opatření máte zakotvena v MPP?
- Jak na škole pracuje ŠPP? V jakém složení pracovníků?
- Spolupracuje škola v oblasti prevence s jinými institucemi? S jakými?

Lektor dává možnost práce s příklady z praxe při řešení konkrétních případů (kazuistické příklady). Jak lze např. řešit:

- pozdní příchody žáka do školy, kdy navíc jeví známky únavy a nevyspání;
- zjištění, že se žák sebepoškozuje.

Od prevence na školách výklad lektora přechází k podrobnému seznámení se školským účelovým zařízením, a to se střediskem výchovné péče (SVP). SVP jako součást preventivně výchovného systému je instituce méně známá, proto je tomuto tématu věnován podrobný výklad.

Lektor se opírá o powerpointovou prezentaci Zavádění postupů vedoucích k pouze krátkodobému pobytu dětí a žáků s rizikovým chováním v internátních nebo celodenních střediscích výchovné péče – jejich provoz, služby, legislativní vymezení (viz obr. č.3.7.2.7–3.7.2.11; slidy 2–6).

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Středisko výchovné péče (SVP):

- školské účelové zařízení (zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, v platném znění);
- poskytuje preventivně výchovnou péči za účelem předcházení vzniku a rozvoje negativních projevů chování dítěte nebo narušení jeho vývoje, zmírnění či odstranění příčin nebo důsledků již vzniklých poruch chování, přispění ke zdravému osobnostnímu vývoji;
- klient střediska;

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.2.7: Slide č. 2 (zdroj: Dalibor Křepský)

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Speciální pedagogika a terapie

- speciální pedagogika – interdisciplinární obor, svým zaměřením propojena minimálně s obory psychologie, medicíny, sociologie, apod. – využití terapie a terapeutického přístupu ve školství (doménou speciální pedagogiky je výchova a vzdělávání osob se zdravotním postižením)
- terapie ve speciální pedagogice – vede pouze kvalifikovaný pedagog (psycholog) – vlastní kvalifikace + dlouhodobý výcvik (min. 550 hodin psychoterapeutického výcviku některého směru)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.2.8: Slide č. 3 (zdroj: Dalibor Křepský)

Základní etické principy

Etický kodex pro poradce a terapeuty vychází ze **základních principů etiky:**

- zásada neškodit – záměrně ani z nekompetentnosti,
- činění dobra – snaha chránit klienta,
- zásada autonomie – respekt terapeuta k rozhodnutí klienta,
- spravedlnost – rovný přístup ke klientovi,
- věrnost ve smyslu spolehlivost, důvěryhodnost, používání ověřených postupů,
- sebeúcta terapeuta jako základ pro sebereflexi a péči o sebe

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.2.9: Slide č. 4 (zdroj: Dalibor Křepský)

Zdroje terapií

- východiskem je medicínská praxe – terapie = léčebné postupy
- léčebné postupy zabývající se duševním stavem člověka = psychoterapie, postupy psychoterapeutické
- **psychoterapie** – základní zdroj terapií ve speciální pedagogice, promyšlené působení na zdravotní (psychickou) poruchy klienta při využití poznatků z psychologie či patopsychologie

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.2.10: Slide č. 5 (zdroj: Dalibor Křepský)

Specifika terapeutické práce u dětí

Z hlediska psychoterapie je dítě plnohodnotný klient, avšak psychoterapie u dětí má svá specifika:

- problém navázání prvotní komunikace (dítě často v doprovodu dospělého, nemusí jít o dobrovolný vstup), umět s dítětem jednat na jeho úrovni,
- schopnost sebenáhledu se teprve vytváří (sociálně nezralé k sebereflexi, nevidí důvod ke změně),
- stálá potřeba pocitu bezpečí (nesmí pociťovat strach a obavy z terapeuta ani z prostředí)
- zvláštnosti související s vývojem dítěte (např. puberta)

Příklady - využití pomůcek pro navázání komunikace

Kompetence leadaera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.2.11: Slide č. 6 (zdroj: Dalibor Křepský)

Aktivita:

Blok je ukončen skupinovou aktivitou účastníků (dvojice, trojice). K dispozici mají volný list papíru, na který účastníci napíší konkrétní místo (město), kde se v jejich regionu nachází nejbližší SVP. Poznatky ze skupin se sloučí dohromady a účastníci se společně pokusí vytvořit „mapu“ dostupných SVP. Přesný seznam všech aktivních SVP poskytuje na svých webových stránkách MŠMT (<https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strediska-vychovne-pece>).

Náměty pro zpětnou vazbu lektora:

Lektor může pro zpětnou vazbu využít jednak evaluační dotazník (v tištěné či elektronické podobě), jednak formu kladení dotazů.

Příklady položek pro zpětnou vazbu:

- Domníváte se, že dané informace mohou být pro vás jako vedoucí pracovníky užitečné v praxi? Pokud ano, proč? Nebo naopak: Bylo toto téma zcela zbytečné, protože předložené informace jsou vám všeobecně známy a ve vaší praxi je již běžně uplatňujete?
- Byli jste spokojeni s obsahem bloku?
- Byl výklad srozumitelný?
- Byly aktivity zvoleny vhodně?
- Co vám v průběhu bloku činilo největší potíže?
- Co se v průběhu bloku podařilo/nepodařilo?
- Co byste se chtěli dozvědět?
- Splnil blok vaše očekávání?
- Co jste očekávali od lektora?

- Splnil lektor vaše očekávání?

Další doporučení ke zpětné vazbě:

- Účastníkům dopřejte dostatek času a prostoru k diskusi a kladení otázek.
- Účastníkům pozorně naslouchejte, abyste pochopili význam kladených otázek a nedošlo k nedorozumění.
- Pokud ve skupině postřehnete, že je o dané téma zájem, rozvíjejte jej v diskusi.
- Vyzvěte účastníky k dalším námětům nebo postřehům ke zlepšení.
- Za zpětnou vazbu poděkujte.

Prostor pro poznámky lektora:

.....

.....

.....

.....

.....

3.7.3 BLOK č. 3: (Zavádění intenzivní terapeutické práce s dítětem a žákem a podporování intenzivní práce s rodinou v době, kdy je dítě/žák mimo rodinu)

Cíle bloku č. 3:

- Vymezit pojem terapie (terapeutická práce) ve speciální pedagogice.
- Seznámit s moderními trendy využití terapeutické práce s dětmi s rizikovým chováním.
- Upozornit na úskalí terapeutické práce s dětmi a v oblasti školství obecně.
- Ukázat konkrétní příklady terapeutické práce s dětmi.

Rozsah:

- 2 hodiny (2 x 45 min.)

Obsah bloku č. 3 (aktivity, úkoly, průběh):

Výklad:

Úvodní část tvoří teoretický výklad (formou přednášky).

Lektor se opírá o powerpointovou prezentaci Zavádění intenzivní terapeutické práce s dítětem a žákem a podporování intenzivní práce s rodinou v době, kdy je dítě/žák mimo rodinu (viz obr. č. 3.7.3.1–3.7.3.16).

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Terapie, terapeutické přístupy

- způsoby odborného a cíleného jednání s člověkem, jež směřují k odstranění nebo eliminaci nežádoucích potíží, také jejich příčin a vedou k prospěšné změně
- původně jen v oblasti medicíny = léčba
- současnost – netýká se jen zdraví tělesného člověka, ale terapie a terapeutické přístupy nachází uplatnění i v oblasti zdraví duševního – přeneseně v prožívání, v chování člověka

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.1: Slide č. 1 (zdroj: Jitka Žlunková)

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Speciální pedagogika a terapie

- speciální pedagogika – interdisciplinární obor, svým zaměřením propojena minimálně s obory psychologie, medicíny, sociologie, apod. – využití terapie a terapeutického přístupu ve školství (doménou speciální pedagogiky je výchova a vzdělávání osob se zdravotním postižením)
- terapie ve speciální pedagogice – vede pouze kvalifikovaný pedagog (psycholog) – vlastní kvalifikace + dlouhodobý výcvik (min. 550 hodin psychoterapeutického výcviku některého směru)

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.2: Slide č. 2 (zdroj: Jitka Žlunková)

Základní etické principy

Etický kodex pro poradce a terapeuty vychází ze **základních principů etiky:**

- zásada neškodit – záměrně ani z nekompetentnosti,
- činění dobra – snaha chránit klienta,
- zásada autonomie – respekt terapeuta k rozhodnutí klienta,
- spravedlnost – rovný přístup ke klientovi,
- věrnost ve smyslu spolehlivost, důvěryhodnost, používání ověřených postupů,
- sebeúcta terapeuta jako základ pro sebereflexi a péči o sebe

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.3: Slide č. 3 (zdroj: Jitka Žlunková)

Zdroje terapií

- východiskem je medicínská praxe – terapie = léčebné postupy
- léčebné postupy zabývající se duševním stavem člověka = psychoterapie, postupy psychoterapeutické
- **psychoterapie** – základní zdroj terapií ve speciální pedagogice, promyšlené působení na zdravotní (psychickou) poruchy klienta při využití poznatků z psychologie či patopsychologie

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.4: Slide č. 4 (zdroj: Jitka Žlunková)

Specifika terapeutické práce u dětí

Z hlediska psychoterapie je dítě plnohodnotný klient, avšak psychoterapie u dětí má svá specifika:

- problém navázání prvotní komunikace (dítě často v doprovodu dospělého, nemusí jít o dobrovolný vstup), umět s dítětem jednat na jeho úrovni,
- schopnost sebenáhledu se teprve vytváří (sociálně nezralé k sebereflexi, nevidí důvod ke změně),
- stálá potřeba pocitu bezpečí (nesmí pociťovat strach a obavy z terapeuta ani z prostředí)
- zvláštnosti související s vývojem dítěte (např. puberta)

Příklady - využití pomůcek pro navázání komunikace

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.5: Slide č. 5 (zdroj: Jitka Žlunková)

Terapie ve speciální pedagogice

Základní formy terapií:

individuální x skupinová (využívá skupin.dynam.)

Základní členění terapií:

- terapie hrou (hrová terapie)
- činnostní a pracovní terapie
- psychomotorické terapie
- terapie s účastí zvířete (aminoterapie, zooterapie)
- expresivní terapie
- další specializované fyzioterapeutické postupy

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.6: Slide č. 6 (zdroj: Jitka Žlunková)

Terapie hrou

- nezastupitelná role hry ve vývoji dítěte – hra jako proces sociálního učení

Hra jako prostředek:

- diagnostický – odráží charakterové rysy osobnosti,
- relaxační,
- terapeutický – rozvoj dovedností, sebepoznání.

Specifické postavení hry prováděné herním specialistou (dětské kliniky, apod.)

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.7: Slide č. 7 (zdroj: Jitka Žlunková)

Činnostní a pracovní terapie

- manipulace s materiálním okolím (předměty, materiály, suroviny) za účelem pomoci jedincům změnit jejich chování společensky přijatelným směrem
  - u zdravotně handicapovaných – prostředek rozvoje motorických dovedností, nácvik manipulace s předměty praktického života
  - u dětí s rizikovým chováním – prostředek učení se dovednostem nutným v budoucím životě, vytváření vztahu k práci

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.8: Slide č. 8 (zdroj: Jitka Žlunková)

Psychomotorické terapie

- využití motoriky pro ovlivnění duševních funkcí (pantomima, tanec, improvizace s pohybem,...)
- užší pojem – psychogymnastika:
  - forma skupinové psychoterapie
  - vyjádření vlastního prožívání a vztahů k okolí neverbální formou
- využití:
  - ucelený psychogymnastický blok (3 zákl. fáze)
  - odděleně v rámci skupinové psychoterapie (úvod, závěr – zklidnění, relaxace)

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.9: Slide č. 9 (zdroj: Jitka Žlunková)

Animoterapie (zooterapie)

- terapie s účastí zvířete – terapeutický prostředek je zvíře
- využití animoterapie – ve všech oborech speciální pedagogiky, v etopedii – nejčastěji canisterapie (využití psa), hipoterapie (využití koně), felinoterapie (využití kočky)
- význam animoterapie

Zkušenosti se zavedením canisterapie u dětí
v zařízení pro výkon ústavní výchovy

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.10: Slide č. 10 (zdroj: Jitka Žlunková)

Expresivní terapie

- využití umělecké exprese, tzn. vyjádření vnitřních pocitů a vztahů k lidem prostřednictvím specifického uměleckého prostředí
- uplatnění a využití ve všech oborech speciální pedagogiky
- význam a využití expresivních terapií u dětí

Klasifikace dle využívaných uměleckých prostředků:

- arteterapie
- muzikoterapie
- dramaterapie
- biblioterapie, teatroterapie, atd.

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.11: Slide č. 11 (zdroj: Jitka Žlunková)

Arteterapie

- psychoterapeutická metoda, která využívá výtvarných prostředků a výtvarných aktivit k projevení problematiky osobnosti člověka
- využívá výtvarných projevů – nejde o konečné výtvarné dílo, ale o proces vzniku a vytváření díla
- skupinová i individuální forma (výhody x nevýhody)
- využití a význam arteterapie u dětí v zařízeních pro výkon ústavní výchovy (příklady z praxe)

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.12: Slide č. 12 (zdroj: Jitka Žlunková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Arteterapie – příklady z praxe

Zdroj obrázků: interní materiál autorky

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.13: Slide č. 13 (zdroj: Jitka Žlunková)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Arteterapie – příklady z praxe

Zdroj obrázků: interní materiál autorky

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.14: Slide č. 14 (zdroj: Jitka Žlunková)

Muzikoterapie

- mladý, stále se vyvíjející se obor, který nachází stále větší pole uplatnění v oborech speciální pedagogiky, včetně etopedie (dříve především v psychopedii)
- využití hudebních prostředků s cílem ovlivnění duševního zdraví člověka (nejde o konečné dílo, ale o proces vytváření a tvorby díla)
- metody muzikoterapie – improvizace, interpretace, kompozice a poslech, možnosti kombinace s pohybem, arteterapií, dramaterapií
- využití a význam muzikoterapie u dětí v zařízeních pro výkon ústavní výchovy (příklady)

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.15: Slide č. 15 (zdroj: Jitka Žlunková)

Dramaterapie

- terapeutická metoda využívající především ve skupinové formě dramatických a divadelních prostředků k ovlivnění psychického stavu člověka, k dosažení personálně sociálního růstu a integrace osobnosti
- dramaterapie není psychodrama
- převažují skupinové aktivity, využívá působení skupinové dynamiky
- využití a význam u dětí v zařízeních pro výkon ústavní výchovy (příklady)

Kompetence leadera úspěšné školy

CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.3.16: Slide č. 16 (zdroj: Jitka Žlunková)

Poznámka pro lektora:

Přednáška v tomto bloku tvoří jen doplňující část, základem je především prezentování příkladů terapeutické práce s dětmi v zařízeních pro výkon ústavní výchovy.

Základem je využití obrazového materiálu (sl. 14–15 prezentace) a dalších anonymizovaných ukázek technik terapeutické práce s dětmi.

Důležité je zdůraznit možná úskalí terapeutické práce s dětmi a zároveň zmínit nezastupitelnost v péči o ohrožené děti.

Aktivita/diskuse:

Otázka lektora:

- Kdo je kompetentní vést terapeutické aktivity s dětmi?
- Patří terapie do školství?

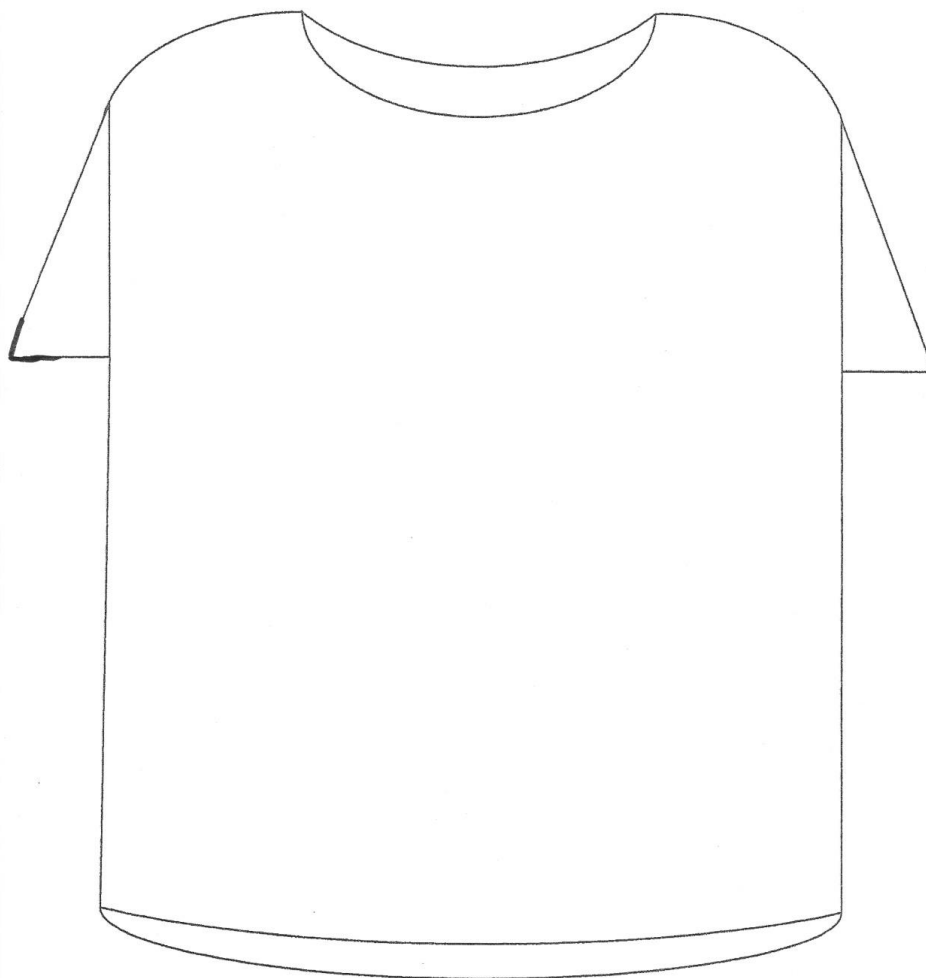
Jedná se především o otázky k zamyšlení, účastníci si své myšlenky zapíší.

Lektor nechá účastníky, aby se rozdělili do skupin (dvojice nebo trojice), a sdělil jim, že bude probíhat praktická ukázka technik. Využije pracovní list *Moje reklama* (viz obr. č. 3.7.3.17, příloha 5.7.3.1), který rozdává nakopírovaný i účastníkům (distanční text *Zavádění intenzivní terapeutické práce s dítětem a žákem a podporování intenzivní práce s rodinou v době, kdy je dítě/žák mimo rodinu*, str. 9).

MOJE REKLAMA

Trocha vlastní reklamy nemůže nikdy škodit – pokus se navrhnout triko, které by bylo schopné představit tě ostatním lidem okolo tak, jak bys ty nejraději chtěl/a/.

Obr. č. 3.7.3.17: Moje reklama (zdroj: Jitka Žlunková, vlastní materiál)

Aktivita:

„Jak se vidím já, jak mě vidíš ty“ – popis aktivity lze nalézt v distančním textu Zavádění intenzivní terapeutické práce s dítětem a žákem a podporování intenzivní práce s rodinou v době, kdy je dítě/žák mimo rodinu, str. 10).

Jedná se o dobrovolné zapojení, účastníci nejsou k aktivitě nuceni, jde pouze o ukázkou techniky, která se k terapeutické práci může využívat, na což jsou účastníci upozorněni, aby se cítili bezpečně. Výsledek jejich práce nebude veřejně prezentován ani nebude nijak interpretován (jak by ve skutečné terapii mohl být).

Reflexe:

Reflexe k praktickým cvičením.

Závěrečné téma (Možnosti práce s rodinou) je probíráno v co největší míře formou diskuse a aktivního zapojení účastníků – příklady z vlastní praxe:

- hlavní zásady práce s rodinou;
- zkušenosti ze spolupráce s rodiči (jak si rodiče dětí získat, co se v komunikaci s rodiči osvědčilo, co naopak komunikaci brzdí atd.).

Náměty pro zpětnou vazbu lektora:

Lektor může pro zpětnou vazbu využít jednak evaluační dotazník (v tištěné či elektronické podobě), jednak formu kladení dotazů.

Příklady položek pro zpětnou vazbu:

- Je pro vás terapeutická práce s dětmi v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy samozřejmostí?
- Jaká forma terapeutické práce s dětmi je vám nejbližší? Kterou byste jako vedoucí zařízení pro výkon ústavní výchovy prosazovali?
- Byli jste spokojeni s obsahem bloku?
- Byl výklad srozumitelný?
- Byly aktivity zvoleny vhodně?
- Co vám v průběhu bloku činilo největší potíže?
- Co se v průběhu bloku podařilo/nepodařilo?
- Co byste se chtěli dozvědět?
- Splnil blok vaše očekávání?
- Co jste očekávali od lektora?
- Splnil lektor vaše očekávání?

Další doporučení ke zpětné vazbě:

- Účastníkům dopřejte dostatek času a prostoru k diskusi a kladení otázek.
- Účastníkům pozorně naslouchejte, abyste pochopili význam kladených otázek a nedošlo k nedorozumění.
- Pokud ve skupině postřehnete, že je o dané téma zájem, rozvíjejte jej v diskusi.
- Vyzvěte účastníky k dalším námětům nebo postřehům ke zlepšení.
- Za zpětnou vazbu poděkujte.

Prostor pro poznámky lektora:

.....

.....

.....

.....

.....

3.7.4 BLOK č. 4: (Vymezení a způsoby řešení problémů, které musejí vedoucí pedagogičtí pracovníci řešit při výchovné a vzdělávací činnosti v domovech mládeže a zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy; Pochopení a vytváření podmínek pro efektivní způsoby vedení domovů mládeže a zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy)

Cíle bloku č. 4:

- Zmapovat nejčastěji se vyskytující problémové situace výchovy a vzdělávání žáků, se kterými se účastníci kurzu setkávají na jednotlivých typech škol a školských zařízeních.
- Ukázat možnosti řešení problémových situací v zařízeních pro výkon ústavní výchovy v rámci dané legislativy.
- Vyvolat diskusi na téma vedení týmu a týmová spolupráce v zařízeních pro výkon ústavní výchovy.

Rozsah:

- 2 hodiny (2 x 45 min.)

Obsah bloku č. 4 (aktivity, úkoly, průběh):

Diskuse:

V úvodu lektor naváže na diskusi na téma spolupráce s rodinou a v souvislosti s tímto si ujasní s účastníky postavení, roli a pozici pedagogického pracovníka ve škole.

Otázky lektora:

- Má zařízení vypracovaný morální kodex pedagogického pracovníka?
- V jakých rolích a pozicích se pedagog ve škole nachází?
- Může jeho pozice ovlivnit možnosti řešení problémových situací?
- Jaké jsou týmové role?
- Jaký styl vedení týmu preferujete?

Lektor nechá účastníky, aby sdělili své odpovědi.

Výklad:

Následuje výklad lektora týkající se:

- teorie managementu (opírá se o prezentaci Pochopení a vytváření podmínek pro efektivní způsoby vedení domovů mládeže a zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, slidy 2–4, viz obr. č. 3.7.4.1–3.7.4.3);
- nastínění hlavních aktuálních témat jako témat problémových, konfliktních v souvislosti s chováním dětí/žáků.

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vedení lidí

- Je to cílevědomý proces ovlivňování lidí tak, aby jejich činnost úspěšně naplnila cíle.
- Je to jedna z manažerských **funkcí** vedle plánování, organizování, personalistiky a kontrolování.
- Mezi manažerské **dovednosti** můžeme zařadit:
  - politické – vytváření mocenské základny,
  - interpersonální – koordinace, motivace, komunikace,
  - koncepční – plánování a analýza složitých situací,
  - diagnostické – rozpoznat a zaujmout reakce na situace,
  - vedení,
  - technické – odborné znalosti z řízené oblasti,
  - behaviorální – vnímání ostatních.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.4.1: Slide 2 (zdroj: Dalibor Křepský)

 EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

 MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

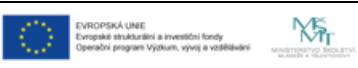
Styly vedení

- **Autokratický** (autoritativní) – veškerá moc je v rukou vedoucího. Minimalizace kreativity. Používá se zejména v krizovém řízení nebo časové tísni.
- **Demokratický** (participující) – vedoucí nese odpovědnost za vše, ale deleguje část úkolů na ostatní, podněcuje jejich kreativitu.
- **Delegující** – rozhodování je směřováno podřízeným s přímou odpovědností za výsledky. Nelze ho zavádět okamžitě.

Kompetence leadera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.4.2: Slide 3 (zdroj: Dalibor Křepský)

Některé zásady při vedení lidí

- Nikdy nic nezapomenout – evidence úkolů a problémů, jediná složka nevyřízených spisů, prázdný stůl a uklizené pracoviště.
- Úkol musí být splněn. Při nesplnění veřejné zdůvodnění.
- Správná míra odstupu od věci.
- Autorita – jít příkladem, umět více než podřízený, dodržování slibů, odstup od zaměstnanců, uznání chyby.
- Posedlost výdaji a příjmy.
- Rychle se vypořádat s lenochy.
- Citlivost k lidem.
- Stimulace.

Kompetence ledera úspěšné školy
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008145

Obr. č. 3.7.4.3: Slide 4 (zdroj: Dalibor Křepský)

Možnosti vedení bloku v další části:

- v případě vyšší míry aktivity účastníků možnost výběru 1–2 konkrétních případů/kazuistik projevů rizikového chování dítěte – formou „burzy nápadů a zkušeností“ téma probrat a stanovit možné postupy v řešení situace (pracovat na principech bálintovské skupiny);
- v případě nízké míry aktivity účastníků využití prezentace a doplnění případy z praxe lektora.

Závěr bloku:

- diskuse k danému tématu:
Lze se manažerským dovednostem naučit? Jaký vliv má zkušenost?
Jakou roli hraje u manažera schopnost sebereflexe?
Čeho bychom se měli vyvarovat při řešení konfliktních situací s dětmi?
- shrnutí, závěr lektora k průběhu celého workshopu;
- prostor pro účastníky – cílená zpětná vazba, reflexe jednotlivých účastníků k otázkám.

Náměty pro zpětnou vazbu lektora:

Lektor může pro zpětnou vazbu využít jednak evaluační dotazník (v tištěné či elektronické podobě), jednak formu kladení dotazů.

Příklady položek pro zpětnou vazbu:

- Byli jste spokojeni s obsahem bloku?
- Byl výklad srozumitelný?
- Byly aktivity zvoleny vhodně?
- Co vám v průběhu bloku činilo největší potíže?

- Co se v průběhu bloku podařilo/nepodařilo?
- Co byste se chtěli dozvědět?
- Splnil blok vaše očekávání?
- Co jste očekávali od lektora?
- Splnil lektor vaše očekávání?

Další doporučení ke zpětné vazbě:

- Účastníkům dopřejte dostatek času a prostoru k diskusi a kladení otázek.
- Účastníkům pozorně naslouchejte, abyste pochopili význam kladených otázek a nedošlo k nedorozumění.
- Pokud ve skupině postřehnete, že je o dané téma zájem, rozvíjejte jej v diskusi.
- Vyzvěte účastníky k dalším námětům nebo postřehům ke zlepšení.
- Za zpětnou vazbu poděkujte.

Prostor pro poznámky lektora:

.....

.....

.....

.....

.....

Použitá literatura a zdroje Metodického bloku č. 7 (Doplňkový tematický blok IV – Podpora kompetencí vedoucích pedagogických pracovníků domovů mládeže a zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy):

1. *Střediska výchovné péče* [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: ©2020 [cit. 16.9.2020]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strediska-vychovne-pece>
2. Zákon č. 109/2002 Sb., Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

